

План уроку 42

Тема: Основи автотранспортного права.

Тема уроку: Поняття про види правопорушень і відповідальність по діючому праву водіїв.

Мета уроку: розповісти учням про види правопорушень, транспортні злочини.

Правопорушення на транспорті мають загальні родові ознаки злочинів і проступків і класифікуються, як і в інших галузях суспільної діяльності. Вони поділяються на:

кримінальні злочини;
адміністративні проступки;
цивільно-правові делікти;
дисциплінарні проступки.

Усі види правопорушень на транспорті мають деякі спільні ознаки:

Об'єктом цих правопорушень є суспільні відносини у сфері безпечної роботи транспорту або суспільна безпека. Суспільна безпека в якості об'єкта цих правопорушень означає сукупність відносин, що забезпечують охорону життя і здоров'я людей, матеріальних цінностей, навколишнього природного середовища, безаварійну роботу транспорту в цілому.

Наслідками таких правопорушень часто бувають аварії, катастрофи, нещасні випадки з людьми, що спричиняють шкідливі наслідки для здоров'я і майна людей, навколишнього природного середовища або викликають загрозу для них. Часто в результаті транспортних правопорушень не витримується графік руху транспортних засобів, затримка перевезення вантажів і пасажирів, дезорганізується робота транспортних підприємств.

Суспільна небезпека цих правопорушень має два аспекти:

по-перше, виникає небезпека життю та здоров'ю людей;
по-друге, спричиняється матеріальна шкода або виникає її загроза, і разом з цим, порушується безпечне функціонування самого транспорту.

Особливістю транспортних правопорушень є те, що шкода особі або майну завдається в основному при порушенні правил використання джерел підвищеної небезпеки, а також шляхом порушення правил безпеки. Це дає підстави виділити транспортні правопорушення у відокремлену самостійну групу. Як свідчить аналіз, всі транспортні правопорушення мають єдиний родовий об'єкт, багато загального в ознаках об'єктивної і суб'єктивної сторін, усі вони скоюються у певній сфері діяльності як результат взаємодії людини з транспортним засобом.

Чинне кримінальне законодавство містить у собі групу норм, які передбачають відповідальність за злочинні посягання на безпеку руху і експлуатацію різних видів транспорту. У Кримінальному кодексі України законодавець виділяє їх в окремий розділ «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту». Крім того, деякі склади злочинів передбачають зв'язок з транспортом як кваліфікуючу ознаку.

Згідно з чинним Кримінальним кодексом України системі транспортних злочинів утворюють наступні склади злочинів:

Стаття 276. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту;

Стаття 277. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів;

Стаття 278. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна;

Стаття 279. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства;

Стаття 281. Порушення правил повітряних польотів;

Стаття 282. Порушення правил використання повітряного простору;

Стаття 283. Самовільне, без нагальної потреби, зупинення поїзда;

Стаття 284. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха;

Стаття 285. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден;

Стаття 286. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами;

Стаття 287. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації;

Стаття 288. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху;

Стаття 289. Незаконне заволодіння транспортним засобом;

Стаття 290. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу;

Стаття 291. Порушення чинних на транспорті правил;

Стаття 292. Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів.

Підкреслимо, що основною умовою віднесення зазначених складів злочинів до цієї групи є єдиний їх родовий об'єкт: суспільні відносини в сфері безпечної роботи транспорту або суспільна небезпека.

Деякі з названих норм мають бланкетні диспозиції; для з'ясування того, які правила руху чи експлуатації транспорту були порушені, необхідно звернутись до нормативних актів, чинних на залізничному, повітряному, водному та автомобільному транспорті (наприклад, Правил дорожнього руху; Статуту автомобільного транспорту; Правил технічної експлуатації залізниць; Інструкції з руху потягів та маневрової роботи на залізницях; Правил технічної експлуатації метрополітену; Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними і охорони; Кодексу торговельного мореплавства України; Статуту внутрішнього водного транспорту; Правил технічної експлуатації суден; Повітряного кодексу України; Положення про організацію та забезпечення польотів повітряних суден цивільної авіації літерними та підконтрольними рейсами; інших статутів, правил, положень, інструкцій та наказів Мін транспорту та керівників департаментів).

Деякі транспортні злочини мають формальні склади, тому вважаються закінченими в момент скоєння передбаченої в законі дії чи бездії. Такими є: ненадання допомоги судну і особам, що зазнали лиха (ст. 284 КК України); неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден (ст. 285 КК України); незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України); угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного морського чи річкового судна (ст. 278 КК України).

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони деяких транспортних злочинів, як передбачає законодавство, є вказівка на шкідливі наслідки. Зокрема, це: порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту (ст. 276 КК України); порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України); випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації (ст. 287 КК України); порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху (ст. 288 КК України); порушення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України).

Під поняттям «наслідки» необхідно розуміти нещасні випадки з людьми (спричинення потерпілому середніх або тяжких тілесних ушкоджень, а також смерті); катастрофи (зіткнення рухомого складу або суден, повне чи часткове затоплення судна, викидання на берег, посадка на мілину, якщо це спричинило каліцтво або смерть членів екіпажу або пасажирів чи призвело до знищення або істотного пошкодження локомотивів, рухомого складу, шляхів сполучень, повітряних, річкових, морських суден); аварії (зіткнення суден, сходження потягів з рейок, інші аварійні випадки, які не призвели до загибелі людей, але заподіяли значну шкоду чи істотні порушення роботи транспорту). Шкідливими наслідками законодавець визначає також загибель цінного вантажу, велику перерву в русі поїздів або суден, істотне порушення розкладу їх руху та інше.

відповідальність по діючому праву.